

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 658.528:004.9

Альона Шахно, д.е.н., доцент

Криворізький національний університет, Україна

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ КРИЗИ

Alyona Shakhno, Doctor of Economics, Associate Professor

Kryvyi Rih National University, Ukraine

DIGITALIZATION OF BUSINESS PROCESSES IN CRISIS CONDITIONS

В умовах сьогодення, коли відбувається прискорення глобалізаційних процесів у світі, активно формується новий устрій суспільства – цифровий. Діджиталізація процесів в нашій країні відбувається повільними темпами. Особливо це відчувається в сучасних умовах, коли Україна знаходиться в стані війни. Проте швидко змінювані умови, розвиток науково-технічного прогресу та перехід до цифровізації вимагають застосування нових сучасних технологій й нових підходів до управління бізнес-процесів.

В світовій економіці активно набирають оберті процеси діджиталізації, в основі яких є застосування інформаційних технологій в усіх сферах діяльності. Діджиталізація - це інноваційний етап економічного розвитку, особливістю якого є інтеграція матеріальних, інформаційних, фінансових та цифрових ресурсів у сфері виробництва та споживання, в економіці та суспільстві (Яценко В.В., 2022).

Для української економіки в умовах війни дуже важливо, щоб бізнес структури продовжували свою роботу. Але виклики воєнного часу та трансформація суспільного виробництва вимагають нових підходів до управління бізнес-процесами. Застосування інноваційних технологій відкриває нові горизонти для розвитку процесів діджиталізації. Використання цифрових технологій сприяє оптимізації бізнес-процесів та вирішенню складних задач.

Вимоги часу поставили на перший план необхідність діджиталізації торгівлі товарами, документообороту, де активно впроваджується застосування кваліфікованого цифрового підпису та відповідних програм. В Україні активізуються процеси розвитку криптовалют та децентралізованих додатків, починають впроваджуватись децентралізовані технології (блокчейн), що сприятиме прозорій інформатизації суспільства.

Головними напрямками діджиталізації управління бізнес-процесами є:
- оптимізація ресурсного потенціалу для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності;

- оптимізація зниження витрат та часу, покращення фінансових показників;
- удосконалення управління персоналом, мінімізація людського капіталу в кризових умовах;
- застосування нових моделей робочого часу та трудового життя;
- підвищення ефективності ведення бізнес-процесів та збільшення прибутку підприємства тощо.

Динаміка показників використання інформаційно-комунікаційних технологій на вітчизняних підприємствах представлено в табл. 1 (Державна служба статистики України, 2022).

Таблиця 1 - Показники використання інформаційно-комунікаційних технологій на вітчизняних підприємствах

№ п/п	Показники використання інформаційно-комунікаційних технологій	Роки			Відхилення	
		2018	2019	2021	2021/ 2018	2021/ 2018
					+/-	%
1	Кількість підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет, одиниць	43303	43785	44508	1205	2,8
2	Частка кількості підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет, у загальній кількості підприємств, %	88,0	86,4	86,6	-1,4	x
3	Кількість зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет (осіб)	1064745	1090035	1133069	68324	6,4
4	Кількість зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет (у % до загальної кількості зайнятих працівників підприємств)	27,1	28,4	28,0	0,9	x
5	Частка кількості підприємств, які мають вебсайт у загальній кількості підприємств, %	35,6	35,2	35,3	-0,3	x
6	Частка кількості підприємств, які купують послуги хмарних обчислень у загальній кількості підприємств, %	9,8	10,3	10,2	0,4	x
7	Частка кількості підприємств, які мають найманих фахівців у сфері ІКТ у загальній кількості підприємств, %	22,3	21,6	21,7	-0,6	x

Джерело: Державна служба статистики України, 2022р.

Дані табл. 1 свідчать, що за період 2018-2021рр. в Україні кількість підприємств та кількість зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет, збільшилась на 2,8% і 6,4% відповідно. Негативною тенденцією є зменшення частки кількості підприємств, що мають вебсайти (на 0,3%) та зменшення частки кількості підприємств, які мають найманих фахівців у сфері ІКТ у загальній кількості підприємств (на 0,6%).

Процеси діджиталізації проявляються в цифровізації робочих місць, де підвищується необхідність використання таких інструментів, як мобільні пристрої, комп'ютерна техніка, мережі Інтернет, інноваційні цифрові технології тощо. В розвитку процесів діджиталізації важливе місце займає інвестування в розвиток людського капіталу. Усвідомлення підприємцем, що людина стоїть в центрі всіх економічних процесів, сприяє

впровадженню сучасної моделі трудового життя - «освіта протягом життя». Підвищення кваліфікації персоналу, проведення тренінгів, вебінарів тощо сприятиме ефективному застосуванню сучасних технологій й зручних цифрових платформ, що мінімізує ризики помилок і втрат та збільшує прибутки в майбутньому (Veres O., Matseliukh Y., Batiuk T. and others. 2022).

Активізуються процеси діджиталізації з боку держави, що проявляється в створенні та впровадженні нових програм (наприклад, програма «Дія»). З нашої точки зору, для удосконалення процесів діджиталізації управління бізнес-процесами необхідно впровадження таких заходів:

- ресурсна та фінансова підтримка розвитку діджиталізації на підприємствах;
- розвиток інформаційної інфраструктури підприємства та активізація цифровізації робочих місць;
- впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, організація логістики інформаційних потоків тощо.

Таким чином, діджиталізація управління бізнес-процесами – це оптимізація ресурсного та інформаційного потенціалу, застосування сучасних ІТ-технологій з метою підвищення ефективності діяльності бізнес-структур та збільшення прибутку. Діджиталізація процесів сприяє розвитку нових видів діяльності підприємства, що відповідає сучасним викликам і потребам сьогодення. Діджитал-економіка є новою інноваційною моделлю розвитку економіки України. Поєднання цифрових технологій з сучасними методами організації виробництва створює підґрунтя для підвищення ефективності діяльності бізнес-структур, що позитивно впливає на зростання конкурентоспроможності національної економіки в цілому.

Перелік використаної літератури:

1. Яценко В.В. Діджиталізація – сучасний фактор розвитку бізнес-процесів. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10042>
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Veres O., Matseliukh Y., Batiuk T., Teslia S., Shakhno A., Kopach T., Yeva Romanova Ye. and Pihulechko I. *COLINS-2022: 6th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems*, May 12–13, 2022 (Gliwice, Silesian University of Technology, Poland).